Täysistunto

Torstai 19.11.2026 klo 16.00—21.43

13. Hallituksen esitys eduskunnalle Tullin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE 232/2026 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 306/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.49 **Teemu Keskisarja ps:** Arvoisa puhemies! Ammoin oli haaste hankkia pimeä pullo Koskenkorvaa tai edes Sorbusta. Lestinheittoa harjoittivat esimerkiksi romaa-aanihenkilöt, kuten kaunokirjallisuudesta tiedämme. Laittomasta viinanmyynnistä joutui linnaan, mutta kieltämättä elinkeino elävöitti yöelämää, joka oli äärimmäisen säänneltyä.

Kaihoan viime vuosisadan varjoisia puistoja, porttikäytävien supatusta ja pontikkapannun porinaa, siksi että nyttemmin lestinheittäjät ovat kansainvälistyneet ja ottaneet digiloikan. Ja mikä kuolettavampaa, he ovat vaihtaneet lestiä. Ulkomainen suurrikollisuus sormenpään hipaisulla peukuttaa tukkukauppaa Impivaaran surmaksi. Siksi suon Suomen tullille tiettyjä valtuuksia rikostiedusteluun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.50 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Järjestäytynyt rikollisuus on muuttunut verkostomaisemmaksi, kansainvälisemmäksi ja teknisesti kehittyneemmäksi. Erityisesti törkeä huumausainerikollisuus nojaa nykyisin yhä vahvemmin rajat ylittäviin kuljetusketjuihin, salattuun viestintään ja nopeasti vaihtuviin toimintatapoihin. Siksi myös Tullin tiedustelukeinojen on vastattava tämän päivän turvallisuusuhkiin.

Käsiteltävä esitys täydentää aiempaa uhkaperusteista, rikostiedustelua koskevaa uudistusta. Siinä ehdotetaan, että Tulli saisi käyttöönsä muun muassa telekuuntelun, televalvonnan, teknisen kuuntelun, paikkatiedustelun, osallistuvan tietolähteen sekä henkilön tai esineen sijaintitiedon hankkimisen. Näiden keinojen avulla voidaan saada tietoa rikollisverkostojen suunnitelmista, viestinnästä, toimijoiden rooleista ja rikollisen toiminnan laajuudesta jo ennen kuin vakava rikos ehtii toteutua.

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen tärkeänä sitä, että esityksen painopiste on ennakoinnissa. Yhteiskunta ei voi tyytyä takavarikoimaan huumeita ja selvittämään rikoksia vasta jälkikäteen, vaan rikolliset kuljetusketjut ja niiden taustalla toimivat verkostot on kyettävä tunnistamaan mahdollisimman aikaisin. Näitä uusia keinoja ei ole tarkoitettu yleiseen tai kohdentamattomaan valvontaan. Ne on tarkoitettu vain vakavaan, järjestäytyneeseen ja yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavaan rikokseen, joka liittyy tavaroiden maahantuontiin, maastavientiin tai kauttakulkuun. Erityisesti kotirauhan piirissä tapahtuva paikallistiedustelu rajoittuisi törkeän huumausainerikoksen estämiseen.

Arvoisa puhemies! Huumausainerikollisuus ei ole vain rikosoikeudellinen ongelma. Se rahoittaa järjestäytyneitä rikollisverkostoja, lisää väkivaltaa ja turvattomuutta sekä ruokkii katujengien toimintaa. Siksi Tullin kykyä puuttua kansainvälisiin huumeketjuihin on vahvistettava jo Suomen rajojen ja tavaravirtojen yhteydessä. Ennakoimalla voimme estää kaikkein vakavimman, sen, että nuoria ja lapsia rekrytoidaan rikolliseen toimintaan, sekä sen, että vakava rikollisuus vaarantaisi ihmishenkiä. Turvallisuus syntyy siitä, että viranomaiset kykenevät toimimaan ennen kuin huume-erä päätyy kadulle ja ennen kuin rikollisverkosto ehtii juurtua yhteiskuntaan. Tämä esitys antaa Tullille ajantasaisemmat välineet juuri tähän työhön, ja siksi pidän sitä tarpeellisena osana Suomen sisäisen turvallisuuden vahvistamista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

19.54 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaympäristö Suomessa on vahvassa muutoksessa. Järjestäytynyt rikollisuus on vakava ja valitettavasti voimakkaasti kasvava sisäisen turvallisuuden uhka meillä täällä kotimaassa, ja järjestäytynyt rikollisuus paitsi kasvaa myös kovenee ja kansainvälistyy samalla. Rikollisuus on entistä verkottuneempaa ja toimintatavoiltaan monimutkaisempaa. Meillä Suomessa on syytä suhtautua tähän kehitykseen siis vakavasti. Viranomaisilla on oltava mahdollisuudet tunnistaa vakavia uhkia ja torjua niitä tehokkaasti. Tämän vuoksi on perusteltua arvioida myös Tullin osalta sitä, vastaavatko viranomaisten nykyiset toimivaltuudet sekä muut resurssit muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä tarkoituksena on täydentää hallituksen esitystä eduskunnalle Tullin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Kaiken kaikkiaan rikostiedusteluun sekä pakkokeinolakiin liittyviä hallituksen esityksiä on tuotu eduskunnan käsittelyyn nyt jo monia. Ehdotetuista toimivaltuuksista ja niiden vaikutuksista on tämän johdostakin valitettavan vaikea saada helposti kokonaiskuvaa.

Arvoisa puhemies! Kuten jo totesin, on selvää, että Suomeen kohdistuvat nyt entistä vaikeammat uhat muuttuneessa toimintaympäristössä, ja turvallisuusviranomaisilla on oltava riittävät valtuudet ja keinot tämän kehityksen torjumiseen. Tämän toteuttaminen on mahdollista, kun teemme sen huolella ja harkiten rinnastaen myös nykyisiin toimivaltuuksiin. Hallituksen esitys edellyttää nyt perusteellista ja huolellista valiokuntakäsittelyä. Uusien toimivaltuuksien tarpeellisuutta on arvioitava huolellisesti myös suhteessa jo käytettävissä oleviin keinoihin. Kun kyse on merkittävistä perusoikeusherkistä uusista toimivaltuuksista, on erityisen tärkeää varmistaa, että esitetty sääntely on oikeasuhtaista, täsmällistä ja tarkkarajaista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

19.57 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Todella Tullin rikostiedustelun merkitys on kasvanut tässä ajassa, ja on erittäin tärkeää, että meillä on niin sotilastiedustelun kuin poliisinkin rikostiedustelun toimivaltuuksien lisääminen nyt eduskunnan käsittelyssä. On aivan kriittisen tärkeää, että meillä on olemassa tehokkaat keinot paitsi ylipäätään sisäisen turvallisuuden turvaamiseksi myös keinot siten suitsia Venäjän vihamielistä hybridivaikuttamista, joka hyvin usein saa muotonsa tällaisen crime as a service -tyyppisen toiminnan kautta. Tätä crime as a service -tyyppistä toimintaa, tilausrikollisuutta, on tietysti saatavilla myös tällaisen vihamielisen valtiollisen toimijan käyttöön sitä helpommin, mitä enemmän erilaiselle rikollisuudelle, kotoperäiselle tai muualta tänne meille jalkautuvalle rikollisuudelle, on tilaa. Siksi on todella tärkeää, että laaja-alaisesti nyt kaikki keskeiset turvallisuusviranomaisemme, niin tietysti Puolustusvoimat kuin poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos, suojelupoliisi ja niin edelleen, kaikki saavat nämä tiedustelulainsäädäntönsä kuntoon. Tässä mielessä tosiaan esimerkiksi tuo perustuslain 10 §:n muutos — vaikka se ei suoraan nyt käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen liitykään, vaan liittyy enemmän esimerkiksi poliisin rikostiedusteluun ja sotilastiedusteluun — on todella tärkeä ja todella kiireellinen muutos, jonka todella toivon eduskunnan ensi tilassa tekevän, jotta nämä isosti kansallista turvallisuuttamme uhkaavat ilmiöt saadaan nyt kuriin ja Suomi pystytään pitämään näiden suhteen hyvässä tilassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

19.59 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti totean, että on totta, kuten esityslistaltakin näkyy, että täällä talossa on monia tiedusteluun liittyviä lakeja, sotilastiedusteluun ja siviilitiedusteluun, ja tässä nyt puhutaan Tullin toimivaltuuksista. Tietenkin kun puhutaan tiedustelusta, niin mennään lähelle perusoikeuksia, tulee sitä tulkintaa, että mikä on meidän perustuslakimme puitteissa ylipäätään mahdollista ja mikä ei, ja siksi täällä talossa on myös tämä perustuslain kymppipykälän muutos.

Ehkä tässä isossa kuvassa haluan painottaa kahta asiaa:

Ensinnäkin haluan painottaa sitä, että tämän kokonaisuuden hahmottaminen ja ymmärtäminen olisi tärkeää. Näitä palastellaan eri valiokunnille, eri hallinnonaloilla tehdään näitä uudistuksia, ja koska näillä on merkittävää vaikutusta myös sen tavallisen kansalaisen näkökulmasta, kun puhutaan tiedustelusta, siksi olisi tärkeää, että me edustajat ymmärtäisimme ja myös sitten talon ulkopuolella ymmärrettäisiin mahdollisimman hyvin, mistä tässä on nyt kysymys, mistä päätetään ja mitä edistetään.

Sitten toinen asia, mikä ei näissä aikaisemmissa puheenvuoroissa vielä noussut, on tiedusteluvalvontavaltuutetun resurssit tulevaisuudessa. On aikaista sanoa, mikä näistä esityksistä toteutuu ja minkälaisena. No, osa on jo tehty ja niistä päätetään tänään ja huomenna täällä, mutta kun annetaan uusia toimivaltuuksia, jotka menevät yhä pidemmälle, lähemmäs kansalaisten elämää ja arkea ja jopa sitä kotirauhan suojaa, niin sitten on todella tärkeätä, että meillä on sellaiset resurssit valvontaan, että me voidaan luottaa, että näissä ei tapahdu mitään lainvastaisia toimia ja tekoja, kun viranomaiset näitä tekevät, ja tavallaan kyetään ylläpitämään se meidän korkea luottamus, joka meillä on meidän tiedusteluviranomaisiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2026 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.